насичений як дитячими, так і не дитячими фантазіями й узагальненнями найвищого ґатунку, зокрема, про вміння відпускати тих, у кого ми закохані, а не душити їх у палких обіймах, і тоді, можливо, вони повертатимуться до нас – ніби сніжинки кожної зими до вовчика – в інших «кристалічних формах».

Годину найчистішого мистецтва в особистому стилі «кінемо» подарував театр «Hippo Teatre Group» (Афіни, Греція) виставою «**Дилема імператора**» за казкою «Соловей» Ганса Крістіана Андерсена. Винахідлива, багатошарова, поетична і не схожа буквально ні на що робота посіла друге місце. Дивовижно легке й повітряне творіння Александроса Раптіса та Фотіса Дусоса, незважаючи на мовний бар'єр (насичене швидкими діалогами, йшло в оригіналі грецькою – без субтитрів), підкорило шаленим ритмом та гумором, який, завдяки своїй невербальній виразності, легко зчитувався навіть дітьми. Пророче прозвучав актуальний для часу наратив, що не слід плутати зовнішню досконалість ґаджетів (механічного солов'я) з мистецтвом справжнього солов'я – простим і таємничим, здатним дарувати життя й перемагати смерть. В історії китайського імператора, розказаній засобами «фізичного театру» – портрет країни, що мріє про зцілення, фото мільйонів, що живуть в химерному світі технологій. Чарівна вистава з високопрофесійними молодими акторками продемонструвала, як можна трансформувати «архаїчну» класику у надсучасну сценічну роботу.

Фінальна вистава – позаконкурсна «**Коза-дереза**» фундатора фестивалю – Першого театру – безсумнівно, стала найбільш життєстверджуючою. «Коза» Ігоря Задніпряного захопила органічним поєднанням усього, що, зазвичай, важко сприймається в інших, не особливо продуманих роботах молодих художників: музично-драматичним речитативом, якісним «репом», методом «глибинного інтерв'ю» агресора та його жертви і способом «обговорення гострих проблем мешканців лісу» у форматі телешоу, легкою акторською імпровізацією тощо. Здається, якби до проблематики брутальної економічної «мігрантки» Кози, яка захопила хату Лисички (в «лисиччиній хаті» легко читається Крим), домішалися екологія, фемінізм і інші «фішки» XXI століття, вистава все одно залишилась би цілісною, головний урок якої полягає в тому, що «класику» можна й потрібно осучаснювати. Новітня версія народної казки не поступається традиційній ні за глибиною, ні за силою впливу, але вона вписана не в «наближений» до першоджерела, а в зовсім інший злободенно-соціальний контекст і це вигідно вирізняє її в потоці стереотипів. Тож успіх цієї постановки довів: «приборкання» класики можливе – за наявності вкрай актуальних і абсолютно безумних креативних ідей.

Базуючись на конкурсних і позаконкурсних роботах «Струсу», можна стверджувати, що театр для молодої аудиторії продовжує пошуки як «нової виразності», так і «нових сенсів». Особливостями його сучасного етапу є:

• в сегменті театру анімації присутність одночасно-поперемінно лялькового і «живого» планів;

• хороший рівень акторської майстерності, хоча вистачає театральних колективів, де акторською метушнею і галасом підміняється динамізм сценічної дії;

• присутній майже в усіх виставах «інтерактив» (вихід за рамки сценічної дії й взаємодія з глядачем);

• майже всі вистави призначені для «сімейного перегляду», а не для чітко виділеної вікової категорії.

• деякі вистави складність людських взаємин звели до стереотипу: режисери-постановники ніби бояться, що, якщо їхня вистава відхилиться від «формули успіху», вона або провалиться, або залишиться нікому не цікавим острівцем у культурному потоці;

• добротні вистави, створені на базі як сучасної літератури, так і класики й народних казок, можуть бути з цікавістю сприйняті молоддю і якщо чогось потребують, то передовсім професійного промоушену.

Таким чином, театр для молодої аудиторії, як довів фестиваль-конкурс «Струс», не є фантомним явищем і вселяє надію, що глядачі театрів ще в дитинстві інфікуються «культурною сценічною дією» настільки, аби залишитися їй вірними все життя.

Театральний тиждень з іменем Марії

Ольга Руданець

Директор Міжнародного театрального фестивалю жіночих монодрам **«Марія»** Лариса Кадирова.

З 4 по 9 жовтня в Київському національному театрі ім. І. Франка на Камерній сцені ім. Сергія Данченка відбувся XVII Міжнародний театральний фестиваль монодрам «Марія». Програма його різнобарвна і вельми насичена. Те, що намагались донести до публіки актори і режисери, речники і доповідачі, й головне – організатори фестивалю, потребує уважного і неупередженого осмислення. Його наповнення різноплановою мистецькою палітрою вражає і захоплює: глядачі мали змогу переглянути 15 вистав; розгорнуті три художні виставки: «Марія» (з фондів музею Марії Заньковецької), «Франківці грають Івана Франка» (з фондів музею театру ім. І. Франка), виставка картин художника Валерія Франчука; відбулися три публічні дискусії: пресконференція, науково-мистецька

конференція «Магія культур», круглий стіл «Полілог діячів театральної культури». Цей факт дав підставу директорові-художньому керівнику театру ім. І. Франка Михайлові Захаревичу визнати, що фестиваль переростає в науково-творчу лабораторію.

За всім цим стоїть подвижницька праця організаторів, які відчувають підтримку Михайла Захаревича. Душею і мозковим центром цього гурту подвижників-однодумців є Лариса Кадирова. Як згадувала у своєму виступі керівниця літературно-драматургічної частини театру Наталія Пономаренко, у 2004 році, коли з ініціативи Лариси Кадирової започатковували фестиваль, було тільки двоє людей, які вірили в нього – це незабутній Богдан Ступка і сама ініціаторка. А за 17 років фестиваль засвітив багато імен українського і світового театрального мистецтва, запалив багато нових зірочок на небосхилі Мельпомени, подарував багато емоцій і нових вражень учасникам і глядачам.

Не перестаю дивуватися унікальному таланту Лариси Кадирової. Для кожного учасника вона знаходила особливі, зворушливі слова; в доброму гуморі намагалася передати серйозні думки, оцінки, висновки і узагальнення, а в сукупності це створювало унікальну атмосферу домашнього затишку.

В час трансформацій і пошуків дуже важливою є проєкція на постаті, імена, таланти, особистості, які залишаються в культурній і духовній скарбниці людської спільноти чистими острівцями справжності. Й кращого формату як моновистава для цього годі придумати. На цьогорічному фестивалі майже зримо відчувалася присутність Лесі Українки та Івана Франка, Марії Заньковецької і Соломії Крушельницької, Василя Стефаника і Леся Мартовича, Агатангела Кримського і Миколи Вороного, Івана Миколайчука і Миколи Вінграновського, Шарля Бодлера і Фрідріха Дюрренматта, Богдана Ступки, Іри Маланюк, Івана Драча, Івана Дзюби...

Окремої розмови заслуговують вистави, науково-мистецька конференція з участю іменитих науковців і митців: Тараса Кременя, Лариси Брюховецької, Валентини Ковальської, Юрія Ковбасенка, Михайла Захаревича, Сергія Борщевського, Юрія Коваліва, Надії Кукурузи, Ярослава Гарасима, Миколи Васьківа, Наталії Пономаренко, Миколи Жулинського, Дмитра Дроздовського; ініціативи й нові ідеї, народжені на фестивалі.

Навіть такий короткий огляд того, що відбулося за тиждень у стінах театру, дає підставу стверджувати про надзвичайну вагу цієї події і доконечну потребу продовжувати і розвивати фестиваль «Марія»; про необхідність державної підтримки таких важливих проєктів; про потребу зацікавленості з боку театрознавців і медійників. Я апелюю до власників і керівників провідних телеканалів, адже в погоні за політичними інтригами та інтрижками, смачними розкрутками чуток і пліток, інколи бездарних і низькопробних шоу з їхнього поля зору випадає дуже важливий шар високого мистецтва, яке і робить людину людиною.

Коломия – Київ

Аліна Горлова: «Мені цікаво працювати з реальністю й розповідати невигадані історії»

Аліна Горлова (н. 1992, м. Запоріжжя) – українська кінорежисерка і сценаристка. У 2008–2012 роках навчалась у КНУТКіТ ім. І. Карпенка-Карого. У 2010 пройшла семінар з режисури, роботи з актором та драматургії у Кшиштофа Зануссі. Знімає документальне кіно, ігрові короткометражні фільми, створює візуалізації для театральних постановок і арт-інсталяцій. У творчому доробку – три повнометражних документальних фільми: «Холодний яр. Інтро» (2016), «Явних проявів немає» (2018), «Цей дощ ніколи не скінчиться» (2020). З Аліною Горловою ми зустрілися на Одеському МКФ, де вона представляла свою останню стрічку, що вже отримала визнання на кількох кінофестивалях.

Розмовляв Юлій Швець

– Аліно, що сприяло вашому вибору професії – батьки чи щось інше?

– Коли я була підлітком, я, звісно, «шукала себе». У різних напрямках – в музиці, в образотворчому мистецтві, але в якийсь момент друзі порадили спробувати кіно. Мені було років п'ятнадцять і я не знала навіть, що у нас є Інститут екранних мистецтв, де навчають таким професіям. Мені сподобалась ідея, і все... Я рано потрапила на факультет режисури – в шістнадцять років, але коли почала знімати, зрозуміла: кіно – це те, від чого я отримую найбільше задоволення і що мені найкраще вдається.

– Кого вважаєте своїми вчителями?

– Окрім моїх безпосередніх вчителів, зокрема, Галини Шигаєвої, мені подобається Гаспар Ное, хоча не можу сказати, що схоже кіно я теж хочу знімати. Імпонує його сміливість, мені взагалі подобаються сміливі люди. Вчу-